

PRZECIWDZIAŁANIE PRANIU PIENIĘDZY: PODSTAWY

Część 1: Wprowadzenie do zasad przeciwdziałania praniu pieniędzy dla zawodowych księgowych

NA CZYM POLEGA PRANIE PIENIĘDZY?

Pranie pieniędzy jest procederem polegającym na wprowadzaniu brudnych pieniędzy do legalnego obrotu, aby można z nich korzystać, jak gdyby pochodziły one z legalnych źródeł. Pranie pieniędzy nadaje pozory legalności działaniom przestępczym, pozwalając gangom narkotykowym, handlarzom ludźmi i innym przestępcom na coraz szerszej zakrojonej działalności oraz na czerpanie z niej zysków. Szacuje się, że na całym świecie wartość pranych pieniędzy może przekraczać rocznie 1 bilion dolarów amerykańskich*.

*Biuro Narodów Zjednoczonych ds. Narkotyków i Przemoczości

Do czego służy ten przewodnik?

Niniejsza seria ma pomóc zawodowym księgowym w pogłębieniu wiedzy na temat procedury prania pieniędzy, związanych z tym ryzyk, sposobów ograniczenia tych ryzyk oraz tego, jak działać na rzecz interesu publicznego. Publikacja ma służyć jako przystępne i łatwe w użytkowaniu źródło informacji. W związku z tym seria nie uwzględni wszystkich zagadnień czy wymogów krajowych. Opisano w niej za to kwestie kluczowe dla zawodowych księgowych.

Dlaczego to zagadnienie dotyczy zawodowych księgowych?

Zwalczanie prania pieniędzy nie sprowadza się wyłącznie do kontroli zgodności z przepisami. Przestępstwa gospodarcze, w tym pranie pieniędzy, dotyczą większej liczby obywateli i do tego z większą częstotliwością niż jakiegokolwiek inne zagrożenia dla ich bezpieczeństwa. Pranie pieniędzy systematycznie destabilizuje szersze kręgi społeczne, np. poprzez nielegalne inwestycje w nieruchomości o wysokiej wartości, przemoc związaną z narkotykami w marginalizowanych grupach społecznych czy też poprzez traumy spowodowane handlem ludźmi i współczesnym niewolnictwem. Przestępcy odpowiedzialni za ten proceder wykorzystują niektóre z najsłabszych grup należących do naszej społeczności oraz są źródłem handlu nielegalnymi narkotykami i przemocy na naszych ulicach, niszcząc w ten sposób tkankę społeczną.

Jako osoby wykonujące zawód zaufania publicznego, musimy zrobić to, co do nas należy, aby nasze społeczeństwa były bezpieczne. Pełniąc rolę strażników systemu finansowego, zawodowi księgowi tworzą pierwszą linię obrony, zapobiegając aby nielegalne środki nie przedostawały się do gospodarki.

Czym jest ryzyko prania pieniędzy?

Pranie pieniędzy wiąże się z trzema kluczowymi ryzykami dla zawodowych księgowych. Księgowi mogą:

- być wykorzystywani do prania pieniędzy (np. poprzez obsługę wpływów pieniężnych z przestępstwa na rachunku bankowym lub odgrywanie roli w mechanizmie, którego celem jest ukrycie rzeczywistego beneficjenta wpływów pieniężnych z przestępstwa);
- być wykorzystywani w celu ułatwienia procedury prania pieniędzy przez inną osobę (np. poprzez stworzenie podmiotu korporacyjnego na potrzeby prania pieniędzy lub poprzez umożliwienie nawiązania kontaktu między osobą piorącą pieniądze i innym zawodowym doradcą);
- ponosić konsekwencje o charakterze prawnym, regulacyjnym lub wizerunkowym w przypadku, gdy klient (lub jeden z jego współników) jest zamieszany w pranie pieniędzy, na skutek zaniedbania i braku zgłoszenia niepokojących sygnałów

JAK PRZEBIEGA PROCEDER PRANIA PIENIĘDZY?

Pranie pieniędzy polega na zatarciu nielegalnego źródła wpływów pieniężnych z przestępstwa poprzez ich umiejscawianie, maskowanie i integrowanie (legalizowanie) do legalnego systemu finansowego.

UMIEJSCAWIANIE

Osoba piorąca pieniądze wprowadza nielegalne zyski do systemu finansowego. Może tego dokonać poprzez dzielenie dużych kwot w gotówce na mniejsze, mniej rzucając się w oczy kwoty wpłacane następnie bezpośrednio na rachunek bankowy lub poprzez zakup szeregu instrumentów pieniężnych (czeków, przekazów pieniężnych itp.) w celu przekazania środków, które są później odbierane i wpłacane na rachunki w innym miejscu. Możliwe metody obejmują:

- wymianę walut i nominalów
- transport gotówki
- depozyty gotówkowe

MASKOWANIE

Podmiot dopuszczający się procederu prania pieniędzy dokonuje szeregu wymian lub przemieszczania środków pieniężnych, aby oddzielić środki pieniężne od ich źródła. Przepływ tych środków może być realizowany poprzez zakup lub sprzedaż instrumentów inwestycyjnych bądź dany podmiot może po prostu przelać te środki na różne rachunki w różnych bankach na całym świecie. Wykorzystywanie znacznie rozproszonych rachunków do celów prania pieniędzy jest szczególnie powszechne w tych jurysdykcjach, które nie współpracują w ramach dochodzeń mających na celu przeciwdziałanie temu procederowi. W niektórych przypadkach transfery mogą być dokonywane jako płatności za towary lub usługi, przez co wydają się legalne.

Możliwe metody obejmują:

- przekazy pieniężne
- wypłaty gotówki
- dzielenie i łączenie rachunków

INTERGROWANIE (LEGALIZOWANIE)

Nielegalne środki pieniężne wprowadzane są do legalnego obrotu gospodarczego. Mogą być inwestowane w nieruchomości, towary luksusowe i firmy. Możliwe metody obejmują:

- fikcyjne pożyczki/przychody/kontrakty
- zatajenie pochodzenia aktywów
- wykorzystywanie w transakcji ze stronami trzecimi.

KLUCZOWE POJĘCIA Z ZAKRESU PRZECIWDZIAŁANIA PRANIU PIENIĘDZY DLA ZAWODOWYCH KSIĘGOWYCH

Zastosowanie środków należytej staranności wobec klienta

Celem stosowania środków należytej staranności wobec klienta (ang. Client Due Dilligence, CDD) jest poznanie i zrozumienie tożsamości klienta oraz prowadzonej przez niego działalności gospodarczej, a następnie wykorzystanie tej wiedzy do oceny ryzyka pod kątem możliwego udziału klienta w praniu pieniędzy lub jego możliwego zamiaru wykorzystania księgowego do realizowania tego procederu.

Osoba zajmująca eksponowane stanowisko polityczne

Osoba zajmująca eksponowane stanowisko polityczne (ang. Politically Exposed Person, PEP) jest osobą pełniącą znaczące funkcje publiczne, na przykład politykiem lub szefem spółki skarbu państwa. Zastosowanie dodatkowych środków należytej staranności może być konieczne w przypadku osób zajmujących eksponowane stanowiska polityczne oraz członków ich rodzin ze względu na ryzyko przekupstwa i korupcji.

Bieżące monitorowanie

Oprócz stosowania środków należytej staranności wobec nowych klientów, ważne jest aktualizowanie tego typu kontroli w odniesieniu do posiadanej bazy klientów, w szczególności jeżeli ulega zmianie ich struktura własności lub ich działalność. Jest to wymóg regulacyjny obowiązujący w wielu jurysdykcjach.

Zgłoszenie podejrzanych działań

W niektórych krajach zawodowi księgowi są zobowiązani na mocy prawa do zgłaszania podejrzeń prania pieniędzy odpowiedniej jednostce wywiadu finansowego. Zgłoszenia te są często nazywane raportami o podejrzanym działaniu (ang. Suspicious Activity Reports, SAR).

Jak Międzynarodowy kodeks etyki zawodowych księgowych odnosi się do prania pieniędzy?

Zgodnie z zasadą profesjonalnego postępowania zawodowi księgowi mają obowiązek przestrzegać odnośnych przepisów prawa i regulacji. Oświadczenie dotyczące naruszenia przepisów prawa i regulacji (NOCLAR) w Kodeksie Rady Międzynarodowych Standardów Etycznych dla Księgowych (IESBA) nakłada na zawodowych księgowych etyczny obowiązek składania zawiadomień, jeżeli dowiedzą się o naruszeniu przepisów prawa i regulacji, w tym o praniu pieniędzy, bądź podejrzewają takie naruszenie. Aby uzyskać więcej szczegółów, proszę zapoznać się z [broszurą informacyjną IESBA na temat NOCLAR](#) oraz części 8. i 9. [Analizy Kodeksu](#), serii IFAC i IESBA promującej wiedzę w tym zakresie.

DODATKOWE WSPARCIE

W celu uzyskania ogólnych wytycznych dotyczących przeciwdziałania praniu pieniędzy, proszę zapoznać się z publikacją Grupy Specjalnej ds. Przeciwdziałania Praniu Pieniędzy [Poradnik dla księgowych dotyczący stosowania podejścia opartego na ocenie ryzyka](#). W zakresie kwestii natury etycznej zob. [Międzynarodowy kodeks etyki zawodowych księgowych](#). Aby uzyskać szczegółowe informacje na temat systemów krajowych, w tym na temat mających zastosowanie wymogów prawnych, należy się skontaktować z właściwą [organizacją zawodowych księgowych](#).

Niniejszy dokument *Przeciwdziałanie praniu pieniędzy, Podstawy: Część 1 – Wprowadzenie do zasad przeciwdziałania praniu pieniędzy dla zawodowych księgowych* opublikowany w języku angielskim przez International Federation of Accountants (IFAC) we wrześniu 2020 r., został przetłumaczony na język polski przez Polską Izbę Biegłych Rewidentów (PIBR) w październiku 2020 r. i jest powielany za zgodą IFAC. Zatwierdzonym tekstem wszystkich publikacji IFAC jest tekst opublikowany przez IFAC w języku angielskim. IFAC nie ponosi odpowiedzialności za dokładność i kompletność tłumaczenia ani za działania, które mogą z tego wynikać.

Tekst dokumentu *Przeciwdziałanie praniu pieniędzy, Podstawy: Część 1 – Wprowadzenie do zasad przeciwdziałania praniu pieniędzy dla zawodowych księgowych* w języku angielskim © 2020 by IFAC. Wszelkie prawa zastrzeżone.

Tekst dokumentu *Przeciwdziałanie praniu pieniędzy, Podstawy: Część 1 – Wprowadzenie do zasad przeciwdziałania praniu pieniędzy dla zawodowych księgowych* w języku polskim © 2020 by IFAC. Wszelkie prawa zastrzeżone.

Tytuł oryginału: *Anti-Money Laundering, The Basics: Installment 1 – Introduction to Anti-Money Laundering for Professional Accountants*, September 2020.

W celu uzyskania zgody na powielanie, przechowywanie lub przekazywanie, lub na inne podobne zastosowanie niniejszego dokumentu prosimy o kontakt z Permissions@ifac.org.

Przetłumaczony przez:

529 Fifth Avenue, New York 10017
www.ifac.org | +1 (212) 286-9344 | [@ifac](#) | [in](#) company/ifac

www.icaew.com
[@icaew](#) | [in](#) company/icaew